

DEEL 2

DE OPLOSSINGEN

BW 1:255 LID 1 en 4: professionele diagnose

Een besluit tot een onder toezicht stelling **kan** de kinderrechter nemen indien er sprake is van een “ernstige bedreiging van de ontwikkeling van een minderjarige”. Deze formulering is pedagogisch, juridisch en diagnostisch zonder betekenis.

Een zingevende inhoud ontstaat pas door professionele diagnostiek. Professionele diagnostiek houdt in dat de diagnose uitsluitend door een medicus en/of een psychiater en/of een gedragswetenschapper mag worden gesteld. Het betreft in dezen een diagnose over de pedagogische bekwaamheid van de ouder(s)/verzorgers en over de leef- en opvoedingssituatie van de minderjarige(n). Het stellen van die diagnose is voorbehouden aan medici en/of gedragswetenschappers bij de Raad voor de Kinderbescherming. Medewerkers op mbo/hbo-niveau en kinderrechters zijn niet in staat en ook nietbevoegd een dergelijke diagnose te stellen.

Dat geldt ook voor gedragswetenschappers en medici die geen directe cliëntrelatie onderhouden. Hen consulteren voegt derhalve niets toe.

Dat betekent dat de kinderrechter een oordeel uitsluitend mag uitspreken op basis van een **rapport** waarin de diagnose door een academicus is gesteld. Dit dient wettelijk te worden vastgelegd, ook als toetsingskader voor de kinderrechter. Dat geldt ook voor de methodieken, instrumenten en soorten onderzoek die in het licht van de diagnosestelling zijn voorgeschreven en/of toegestaan. Ook daaraan dient de rechter dan te toetsen.

Omdat er bij een minderjarige, afhankelijk van de leeftijd, van ontwikkelingen op verschillende gebieden sprake is, zal in het diagnoserapport expliciet aangegeven dienen te worden

1. om welke ontwikkeling het gaat; bijvoorbeeld de *motorische, cognitieve, sociaal-emotionele, spraak en taal, identiteit* enz...
2. welke gevolgen/schade er op dat punt zijn/ is vastgesteld;
3. hoe die vaststelling is gebeurd en door welke academicus;
4. welke (wetenschappelijke) normatiek is gehanteerd om de stoornis te beoordelen;
5. welke concrete bedreiging(en) er is/zijn en hoe en door wie deze zijn vastgesteld;
6. de oorzakelijke relatie tussen de bedreiging(en) en de stoornis in de ontwikkeling;

Op grond van deze diagnose dient het rapport bovendien de noodzakelijke hulp en oplossingsrichtingen voor minderjarige(n) en ouder(s) te indiceren.

Het aldus ingerichte diagnoserapport geeft de kinderrechter de juridische, gedragwetenschappelijke en medische grondslag voor een verantwoorde beslissing en handvatten voor het volgen van **BW 1:255 lid 4**, in de beschikking, t.w. het formuleren van de concrete bedreigingen.

Bovendien beschikt de GI daarmee over een verantwoorde grondslag voor een Plan van Aanpak. Nader onderzoek door bijvoorbeeld een ministerie van Jeugdontwikkeling, naar aansluiting bij de normen van het Landelijk Forensisch Kader Diagnostiek Jeugd is een must.

MELDINGEN

oplossing

Meldingen kunnen niet anoniem worden gedaan. Meldingen dienen schriftelijk gedaan te worden met opgave van naam, adres en indien mogelijk e-mailadres en telefoonnummer. Een kopie van de ID is daarbij vereist. In acute noodsituaties is een telefonische melding toegestaan, maar niet anoniem, indien deze onmiddellijk door de schriftelijke melding wordt gevolgd. De ontvangers van de melding houden, desgewenst, de naam en contactgegevens van de melder geheim.

Meldingen door professionals worden eveneens schriftelijk gedaan. Naam en beroep van de melder worden aan degene over wie wordt gemeld, bekendgemaakt. De landelijke meldcode wordt in dezen onverkort door de professional toegepast.

Het AMHK wordt opgeheven. De taken van het AMHK worden bij de Raad voor de Kinderbescherming ondergebracht. Meldingen over huiselijk geweld en kindermishandeling worden aldus gericht aan de Raad voor de Kinderbescherming. De meldingen worden ontvangen en beoordeeld door een commissie bestaande uit een jurist, gedragswetenschapper en psychiater. De commissie beslist of nader onderzoek door de Raad gewenst is. Met deze invulling wordt een effectiviteits- en efficiëncyslag gemaakt: er verdwijnen twee organisatorisch overbodige schakels in de jeugdzorgketen: het AMHK en de beschermtafel. Tevens wordt de melding door genoemde commissie professioneel beoordeeld.

ONDERZOEK : door academici

thans

Zoals in **Deel 1** betoogd doen het AMHK en de Raad niet aan onderzoek. De zogenoemde onderzoekers komen doorgaans niet verder dan het verzamelen van informatie in de vorm van subjectieve en willekeurige percepties en het houden van vele slagen om de arm. Zie ook pagina 6 van **Deel 1**.

oplossing

Onderzoek naar de leef- en opvoedingssituatie van minderjarigen en naar de opvoedingsmogelijkheden van (pleeg)ouders en verzorgers is voorbehouden aan bij een beroepsvereniging aangesloten gedragswetenschappelijke professionals, zoals (ortho)pedagogen en kind- en jeugdpsychologen. Voor zover het ook fysieke aangelegenheden betreft zijn ook medici, huisarts/specialist, in beeld.

Het onderzoek en de advisering van de kinderrechter behoren uitsluitend tot de taak en verantwoordelijkheid van de Raad voor de Kinderbescherming.

DE GECERTIFICEERDE INSTELLING

thans

Buiten het strafrechtelijk kader heeft de GI tot taak om op basis van de beschikking een Plan van Aanpak op te stellen, hulp te bieden en/of te organiseren, te evalueren en op basis van die evaluatie de kinderrechter te adviseren en te verzoeken. Zoals betoogd pakt deze taakstelling onzuiver uit op de elementen evalueren en adviseren. De evaluaties van het eigen functioneren door de GI is als de slager die zijn eigen vlees keurt. Ook de adviesrol in dezen roept onzuiverheid op.

Met name verlengingsverzoeken krijgen daarmee het karakter van acquisitie. Tenslotte hebben de evaluatie en verzoeken van de GI aan de kinderrechter een te laag kwaliteitsgehalte vanwege het ontbrekende gedragswetenschappelijke niveau.

oplossing

Zoals onder **BW 1: 255** aangegeven, dient de diagnose “ernstige bedreiging van de ontwikkeling van de minderjarige” gedragswetenschappelijk en/of medisch vastgesteld te worden. In gedragswetenschappelijke zin door de Raad van de Kinderbescherming. Die diagnose gaat vergezeld van een indicatie inzake de noodzakelijke hulp.

Het diagnoserapport wordt als bijlage aan de beschikking toegevoegd en is de enige basis voor het door de cliënt/GI op te stellen Plan van Aanpak. Uitvoering van **Artikel 4.1.2 en 4.1.3 lid 2 en 5** van de **Jeugdwet** is daarbij de aangewezen werkwijze. Het Plan van Aanpak wordt in afschrift aan de Raad toegezonden.

De GI i.c. de jeugdzorgwerker is daarbij gehouden aan de regels zoals vastgelegd in het “Handboek Deltamethode Gezinsvoogdij.”

De Raad wordt d.m.v. tussentijdse evaluaties door de GI van de voortgang van de OTS/UHP op de hoogte gehouden. Op grond daarvan heeft de Raad de bevoegdheid om dwingende aanwijzingen aan de GI te geven.

De Raad voert de eindevaluatie van OTS/UHP uit en adviseert de kinderrechter daarover. Verzoeken inzake verlenging OTS/UHP zijn voorbehouden aan de Raad.

Kortom, de taakstelling van de GI is het in overleg met cliënt(en) opstellen van een Plan van Aanpak, het ondersteunen bij de uitvoering ervan en het informeren van de Raad.

RAPPORTEREN

oplossing

In **Deel 1** is al aangegeven dat de rapportages van het AMHK, de Raad en de GI kwalitatief onder de maat zijn. Kwantitatief zijn deze buiten proportie. Uit het voorgaande volgt dat academici van de Raad de enigen zijn die aan de kinderrechter rapporteren. De Raad rapporteert op twee manieren: een adviesrapport na onderzoek en een evaluatierapport ter beëindiging of verlenging van een maatregel.

De rapportages dienen aan de kinderrechter een snel, betrouwbaar en eenduidig inzicht te bieden:

- de adviesrapportages bevatten de vastgestelde feiten, informatie over hoe en door welke professional die feiten zijn vastgesteld, de pedagogische normen waaraan de feiten worden getoetst en het daaruit voortvloeiende oordeel en het advies (inclusief de hulp-indicatie). Bij conflicthuwelijken en conflictscheidingen is een conflict-analyse verplicht. Rapporten worden daarmee teruggebracht tot enkele pagina's. Indien gewenst kan al de andere informatie in bijlagen worden ondergebracht. Door de Raad geselecteerde informanten leveren hun informatie schriftelijk en op feitelijk gedragsniveau aan. Oordelen en eigen interpretaties zijn niet toegestaan. Deze informatie gaat in afschrift aan de cliënt. Deze heeft het recht daarop te reageren.
Cliënten benaderen zelf hun informanten en vragen aan hen een schriftelijke verklaring. De informanteninformatie en de bijdragen van de direct betrokken gezinsleden, worden in bijlagen ondergebracht.

- De evaluatierapporten bevatten een overzicht van de vastgestelde bedreigingen, de in het Plan van Aanpak vastgelegde resultaten om de bedreigingen af te wenden, de uitgevoerde activiteiten en een overzicht van wat bereikt is. Als voorgenomen resultaten nog niet of gedeeltelijk zijn bereikt worden de oorzaken aangegeven en wordt geadviseerd over wat er moet gebeuren om deze resultaten alsnog te bereiken. De evaluatie wordt uitgevoerd met valide en betrouwbare instrumenten. Het Plan van Aanpak wordt als bijlage bijgevoegd. Beide formats borgen het voorschrift van de Raad zelf, dat rapporten geen onnodige herhaling en geen irrelevante zaken dienen te bevatten. Ook dient aangesloten te worden bij de criteria van het Landelijk Forensisch Kader Diagnostiek Jeugd. De Raad is daarmee reeds bekend. En aangezien in de voorstellen de Raad als enig onderzoeks- en rapportage instituut gaat functioneren is het implementeren eenvoudig.
- In **artikel 3.3 Jeugdwet** is opgenomen dat de Raad de kinderrechter compleet en naar waarheid dient te informeren. De kwaliteitsverbetering als gevolg van gedragswetenschappelijke inzet en diagnostiek maakt de kans hierop aanzienlijk groter dan de huidige praktijk op mbo/hbo-niveau laat zien. Zie **deel 1**. Het artikel is op basis van het amendement van de Kamerleden Van der Burg en Bergkamp in de wet opgenomen. “Naar waarheid” wordt in het amendement o.a. toegelicht als het opleveren van feiten die “**objectiveerbaar**” zijn. De Raad heeft het begrip objectiveerbaar vertaalt in het voorschrift dat de feiten onderbouwd dienen te zijn met eenduidige informatie over:
 - wat is concreet waargenomen en vastgesteld?
 - wanneer?
 - hoe vaak?
 - door welke erkende professional?
 - welke gevolgen/schade zijn/is door welke professional bij de minderjarige aangetroffen?
 - hoe is dit alles vastgesteld?

Juridisch is het een kinderrechter niet toegestaan om meningen, aannames en eigen interpretaties van onderzoekers te gebruiken voor zijn besluitvorming. Het bovenstaande format dwingt de onderzoeker om zich tot de feiten te beperken. Het voor een zorgvuldige beslissing van de kinderrechter niet ter zake doende criterium voor raadsrapporten om feiten en meningen te scheiden is daarmee tegelijkertijd van tafel.

De huidige formats voor de Plannen van Aanpak bevatten voor het grootste deel de informatie die al in de eerdere rapportages werd vastgelegd. In een Plan van Aanpak is deze informatie overbodig. Deze vervuult een Plan van Aanpak omdat een plan dient te focussen op een stelsel van SMART geformuleerde goede voornemens; het is een **wenskaart**. Een effectief Plan van Aanpak bevat daarom,

1. Een overzicht van de vastgestelde bedreigingen uit de beschikking
2. De te bereiken resultaten om die bedreigingen op te heffen inclusief de data waarop deze resultaten bereikt dienen te zijn
3. De daarvoor benodigde activiteiten in de juiste tijdsvolgorde en met het te verwachten tijdsbeslag en de data van afronding

4. De personen die deze activiteiten uitvoeren
5. De hulp en hulpmiddelen
6. De tussentijdse evaluaties, hoe deze worden ingericht en de daarbij aanwezigen
7. de datum waarop de Raad wordt verzocht de eindevaluatie ter hand te nemen.

TOETSINGSKADER VOOR KINDERRECHTERS

Er wordt nogal eens gesteld dat een deugdelijk toetsingskader voor kinderrechters ontbreekt. Dat is maar ten dele waar. Uiteraard is de kinderrechter zeer geholpen met de in het voorgaande voorgestelde raadsrapportages, het format van rapportages en het wetenschappelijk operationeel maken van het begrip ernstige bedreiging van de ontwikkeling.

De kinderrechter vindt overigens nu al houvast in het volgende kader:

- internationaal en nationaal Kindrecht,
- het protocol “Methode raadsonderzoek bescherming” van de Raad voor de Kinderbescherming waarin wordt voorgeschreven dat de feiten onderbouwd dienen te zijn met het antwoord op de vragen: wat is concreet waargenomen>>hoe>>door wie>>met welke aangetoonde gevolgen/schade voor het kind>>hoe is dit alles vastgesteld?
- de kinderrechter mag zijn beslissingen alleen baseren op feiten. Niet op meningen, aannames, hypothesen en interpretaties,
- de kinderrechter dient alert en afwijzend te reageren op raadsrapporten die de volgende formuleringen bevatten: *de Raad heeft het vermoeden..., de Raad kan zich niet aan de indruk onttrekken..., het lijkt erop dat..., de Raad heeft sterke twijfel..., het is niet uitgesloten dat..., het kan zo zijn..., de Raad kan zich voorstellen..., de Raad acht het aannemelijk..., ernstige bedreiging voor de ontwikkeling..., er zijn ernstige zorgen..., het kind kan klem komen te zitten..., deze situatie kan nadelige gevolgen hebben..., het lijkt erop..., de kans is groot..., er spelen vragen..., enzovoort;*
- Het eerder genoemde raadsprotocol stelt als eisen aan een raadsrapport:
 - a. het is concreet en begrijpelijk
 - b. er is helderheid over de verschillende perspectieven
 - c. er is helderheid over de hulpacties
 - d. er is duidelijkheid over de reden van de melding
 - e. er zijn geen irrelevante zaken en herhalingen;
 - f. er bestaat onderscheid tussen feiten en verzinsels
 - g. er is helderheid over de werkwijze.

Dit toetskader dient te worden uitgebreid met de voorstellen onder **artikel 1:255, onderzoek en rapporteren**.

DE ONAFHANKELIJKE ONDERZOEKSRECHTER EN ONAFHANKELIJK RAPPORT-/DOSSIERONDERZOEK

Veel problemen worden al voorkomen als de voorgaande oplossingen in werking treden. Tegelijkertijd is een (spoed)uithuisplaatsing een allerlaatste middel om in te zetten. Deze zal dus met de uiterste zorgvuldigheid en met de grootst mogelijke objectiviteit bepaald dienen te worden. Een onafhankelijke onderzoeksrechter, die tevens gedragswetenschappelijke ondersteuning heeft, kan hierin soelaas bieden door:

- de in gang gezette procedure binnen drie dagen te toetsen aan artikel 800 lid 3 Rv;
- bij betwisting van rapporten, evaluaties en verzoeken de aangevoerde beweringen onafhankelijk te doen onderzoeken en zonodig te corrigeren voordat de kinderrechter kennis neemt van de zaak.

TOEVOEGING GESPECIALISEERDE ADVOCaat/ADVISEUR

Zodra ouders op de hoogte zijn gesteld van een door de Raad uit te voeren onderzoek hebben zij recht op een gespecialiseerde advocaat op kosten van de staat. Dat geldt onverkort voor gedragwetenschappelijke ondersteuning door geregistreerde professionals.

KLACHT- EN TUCHTPROCEDURES

Interne klachtprocedures bij de Raad en de GI worden afgeschaft en bij de gemeente ondergebracht. Beroep is mogelijk bij de provincie. Alle medewerkers en het management van de Raad en de GI dienen geregistreerd te worden en daarmee onderhevig te worden aan het tuchtrecht.

Het is te overwegen de tuchtrechtelijke procedures voor het management bij het Keurmerkinstituut onder te brengen. Daarmee kan ook een relatie worden gelegd tussen de uitkomsten van dit tuchtrecht en de legitimiteit van de certificering van de GI. De procedures dienen zodanig te worden ingericht dat na uiterlijk 6 weken vanaf het indienen van de klacht, het oordeel aan klager kenbaar wordt gemaakt.

CERTIFICERING

Naast de al bestaande criteria voor certificering door het Keurmerkinstituut wordt het criterium tijdsduur van een OTS of UHP toegevoegd. Deze mogen maximaal één maal verlengd worden. Tevens worden de formats van de verschillende rapporten in de normenlijst voor certificering opgenomen.

DE GEMEENTE

De gemeente, i.c. het college, is opdrachtgever en dus verantwoordelijk voor de kwaliteit van de output van de opdrachtnemer te weten de gecertificeerde instelling. Dat geldt ook indien het college als opdrachtgever van de Raad optreedt. De verantwoordelijkheid van het college is vastgelegd in de huidige Jeugdwet, artikel 2.6.

Een bovengemeentelijke inkoop van de zorg kan leiden tot een diffuus beeld over de verantwoordelijkheid. Wettelijk dient te worden vastgesteld dat elk college de volledige verantwoordelijkheid draagt voor de kwaliteit van de zorg in zijn gemeente en dus ook voor de wanprestaties van de leveranciers.

MINISTERIE VAN JEUGDONTWIKKELING

De verantwoordelijkheden van de colleges, zoals vastgelegd in de Jeugdwet dienen onverkort gehandhaafd te worden door een nieuw ministerie: het ministerie voor Jeugdontwikkeling. De taken die thans door de ministeries van Justitie en Veiligheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in relatie tot de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling worden uitgevoerd, worden bij dat ministerie ondergebracht. De huidige versnippering en daarmee gepaard gaande inefficiency en ineffectiviteit wordt aldus gecorrigeerd.

Dat ministerie stelt ook de formats van de verschillende rapporten vast alsmede de functie- en kwaliteitsprofielen van de jeugdzorgwerkers en het management bij de GI en die van de onderzoekers en het management bij de Raad voor de Kinderbescherming.

CLIËNTBEGELEIDER

thans

Het vertrouwenswerk in de huidige vorm is achterhaald omdat,

- de invulling plaatsvindt door een instituut met een gemonopoliseerde subsidierelatie met de overheid;
- er sprake is van een zeer beperkte taakstelling;
- de kwaliteit van de vertrouwenspersoon niet is geborgd door een verplichte beroepsregistratie;

oplossing

Het vertrouwenswerk dient te worden verricht door gecertificeerde cliëntbegeleiders. Het ministerie voor Jeugdontwikkeling stelt de beroepseisen, het functie- en kwaliteitsprofiel, de gedragscode enzovoort voor de cliëntbegeleider vast. De cliëntbegeleider wordt door het ministerie voor Jeugdontwikkeling gecertificeerd op basis van een staatsexamen. De tarieven voor de inzet van de cliëntbegeleider worden eveneens door dit ministerie vastgesteld. De cliëntbegeleider krijgt de mogelijkheid om onder toevoeging te werken.

De cliëntbegeleider voert t.b.v. de (minderjarige) cliënt taken uit zoals participeren in gesprekken, woordvoerder, vertegenwoordiger, ondersteuning bij het schrijven van brieven en bij klacht- en tuchtprocedures, pedagogische en juridische advisering. De cliëntbegeleider dient een zodanig expliciete bevoegdheidspositie te hebben dat deze niet door de Raad of GI kan worden overruled. Ieder die gekwalificeerd en gecertificeerd is kan als cliëntbegeleider aan de slag. Subsidies worden afgeschaft.

GELUIDSOPNAMEN

Geluidsopnamen zijn te allen tijde toegestaan in (telefonische) gesprekken waaraan wordt deelgenomen door degene die opneemt. Het wordt verplicht om de opname aan te kondigen. Professionals van de Raad en de GI is het niet toegestaan zich op grond van de aankondiging aan het gesprek te onttrekken. Dezelfde lijn geldt voor zittingen van rechtbank en gerechtshof.

PROCES-VERBAAL VAN ZITTINGEN

Eenieder die wordt opgeroepen voor een zitting heeft het recht om zonder tussenkomst van een derde het proces-verbaal van die zitting op te vragen en te verkrijgen.

RISICOTAXATIE

Om inzicht te krijgen in de risico's voor minderjarigen wordt een standaard criterialijst opgesteld. Op deze "afvinklijst" wordt samen met de gezinsleden aangegeven of er wel of niet sprake is van een risico. De criteria die de aanduiding *wel* krijgen, worden nader op basis van valide en betrouwbare instrumenten gedragswetenschappelijk onderzocht.

CLIËNTENRAAD

Gelet op de wettelijke verantwoordelijkheid van de gemeente voor een kwalitatief adequate jeugdzorg worden de leden van de cliëntenraad benoemd door de gemeente. Dat voorkomt ook dat cliëntenraden op basis van subjectieve voorkeuren van bestuurders in de jeugdzorgketen worden ingericht.

EIGENAARSCHAP DOSSIER

De Raad voor de Kinderbescherming en de GI delen het eigenaarschap van het dossier met de cliënt. Dat impliceert dat de cliënt op initiatief van de Raad en de GI actueel op de hoogte wordt gehouden van de inhoud van het dossier. Van alle bescheiden in het dossier ontvangt de cliënt terstond per aangetekende brievenpost een afschrift. De dossiers worden geïndividualiseerd. In scheidingssituaties worden daarom afzonderlijke dossiers ingericht.

Harry Berndsen

Oktober 2018